

Iker Buixaderas

Jazyková analýza kognitivně chápaného Viewpoint ve vybraných povídkách Julia Cortáзара

(posudek vedoucího bakalářské práce)

Předkládaná práce se od běžných bakalářských prací odlišuje svou teoretickou povahou. Nejde ani tak o to, že kognitivní lingvistika není součástí nabídky předmětů bakalářského studia hispanistiky (kognitivně laděné bakalářské práce se občas objevují), jako o vysloveně teoretický, analytický přístup autora k tématu. Ten je opravdu neobvyklý, zejména proto, že studenti bakalářského studia pochopitelně obvykle nejsou schopni hlubšího teoretického vhledu do moderních lingvistických teorií, protože k něčemu takovému nejsou školeni. Z toho vyplývá, že si Iker Buixaderas volbou tématu bakalářské práce zvolil nelehkou cestu.

Konkrétním tématem jsou některé aspekty kognitivnělingvistického pojmu *Viewpoint* vyjádřeného španělskými (a částečně anglickými slovesy): na základě propojení Fauconnierovy teorie mentálních prostorů a operativního slovesného modelu Ruize Campilla autor zkoumá souvislost gramatických kategorií času, modu a aspektu a strukturování *Viewpoint* (zajímá ho zejména vnímání vzdálenosti).

Práce se skládá ze sedmi kapitol. První kapitola uvádí čtenáře do problematiky, následující čtyři kapitoly podrobně popisují použité teorie, jejich základní pojmy a východiska, a předkládají autorův pokus o syntézu dvou zmiňovaných teorií. Konkrétně druhá kapitola představuje teorii mentálních prostorů a její aplikaci na anglické časy, kapitola třetí se zabývá pojmem viewpointová vzdálenost a jeho souvislostí s časem, modem a aspektem, a kapitola čtvrtá čtenáře seznamuje s teorií Ruize Campilla. Velmi zajímavá kapitola pátá, v jistém smyslu nejdůležitější autorův přínos, nabízí návrh vlastní koncepce propojující obě zmiňované teorie a jeho aplikaci na jednotlivá paradigmata španělského slovesa. Platnost tohoto syntetizujícího návrhu si autor ověřuje na dvou případových studiích tvořících šestou kapitolu a obsahujících analýzu dvou povídek Julia Cortáзара. Poslední, sedmá kapitola shrnuje výsledky práce.

Při hodnocení bakalářských prací se u teoretického rámce obvykle hodnotí, do jaké míry autor pochopil prostudovanou literaturu a dokázal z ní získané poznatky uceleně a věcně správně vyložit – osobní autorský přínos se obvykle hledá v praktické analýze materiálu. U této práce je situace jiná – analýza materiálu představuje svým rozsahem jen malou část práce, velká část výkladu je teoretická. To ale neznamená, že by autorský přínos byl malý – ani zdaleka totiž není obsažen jen v praktické části, nejcennější je naopak podle mého soudu v úvodních pěti kapitolách, a to ze dvou hlavních důvodů:

- Míra pochopení velice složitých teoretických konceptů je na bakalářskou práci nebývale vysoká. Lze konstatovat, že Iker Buixaderas pochopil studované teorie do hloubky, takže je schopen je nejen přehledně, srozumitelně a věcně správně vyložit, ale dokáže i uvažovat o jejich modifikaci.
- Návrh propojení teorie mentálních prostorů a modelu Ruize Campilla je velmi promyšlený a odráží nejen zmiňované důkladné pochopení obou systémů, ale

také schopnost domýšlet, propojovat, převádět pojmy z jednoho systému do systému druhého atd.

Teoretickou část práce tak považuji za velmi zdařilou. O některých detailech by jistě šlo diskutovat, ale to považuji za druhotné: zásadní je autorova schopnost takto vyspělým způsobem uvažovat o jazyce. Oporou mu přitom jistě je též dobrá znalost španělštiny i angličtiny.

Rovněž případové studie jsou velmi zdařilé a dokládají schopnost autora aplikovat teoretické koncepty na jazykový materiál. I tato část práce je intelektuálně zajímavá.

V práci nenacházím žádné zásadní obsahové nedostatky. Jistě, místy jsou některé výklady, které souvisí s hlavním tématem práce, lehce zjednodušené (mám na mysli např. charakteristiku vztahu vidu a Aktionsart na s. 22-23 nebo popis opozice mezi indikativem a subjunktivem ve španělštině, s. 25), ale toto zjednodušení je z výkladových důvodů pochopitelné a nikdy nejde za rámec věcné správnosti.

Formálně je práce připravena pečlivě, překlepy se vloudí spíše zřídka (bohužel se jeden dostal do názvu práce). Jazyková stránka je rovněž v pořádku, neobratná vyjádření (s. 8: *mezi níž patří*) nebo vliv cizojazyčných zdrojů (s. 55 *aproximovali*) se objevují jen občas. Rozhodnutí používat anglické termíny spjaté s teorií mentálních prostorů jsme při přípravě práce probírali, každé z možných řešení má své nevýhody, proto považuji autorovo stanovisko za přijatelné.

Poznámky a náměty k obhajobě:

- Model Ruize Campilla je určen mj. k didaktickým účelům. Co o jeho didaktickém využití autor bakalářské práce soudí (některé jeho aspekty jsou totiž dosti abstraktní)?
- U obou použitých modelů kritici někdy uvádějí, že je na nich až příliš patrné, pro jaký jazyk byly konstruovány. Věří autor bakalářské práce v možnost vytvořit univerzální model použitelný pro všechny jazyky?

Celkově soudím, že jde o velmi zdařilou bakalářskou práci. Doporučuji ji k obhajobě a předběžně ji hodnotím stupněm *výborně*.

V Praze dne 27. 8. 2024

prof. PhDr. Petr Čermák, Ph.D.